

AMEIXEIRAS, Diego (2011): *Historias de Oregón*. Vigo: Xerais, 100 pp.

A produción de Diego Ameixeiras ocupa xa un lugar destacado na narrativa galega contemporánea. As súas obras non só reciben o apoio da crítica, senón que ademais entusiasman os lectores e son merecedoras de prestixiosos premios, como o Premio Xerais 2006, conseguido pola novela *Tres segundos de memoria*. Coa súa única obra traducida ao castelán até o momento, *Dime algo sucio*, logrou o Premio Especial do Director da Semana Negra de Gijón en 2011, o que o sitúa nunha posición privilexiada dentro do xénero criminal en galego.

Efectivamente, a obra de Ameixeiras caracterízase por adaptar moitos dos trazos do xénero criminal ao ámbito galego para perseguir un fin distinto segundo a novela. Creador do detective Horacio Dapico, é un dos escritores novos de novela negra con maior proxección en España. Tamén é guionista da popular serie para televisión *Matalobos*, que emite a TVG.

Historias de Oregón é unha curta novela na que se mesturan os sucesos dunha serie de personaxes que se relacionan entre eles, polo que a estrutura permite que o lector coñeza brevemente a vida de diversos personaxes que ten en común a cidade na que viven. Con esta novela Ameixeiras gañou o Premio de Novela por Entregas de *La Voz de Galicia*, galardón xa dunha respectábel traxectoria e que en 2012 gañou un autor tan prestixioso como Fran Alonso. Unha das características deste certame é a rixidez da extensión das obras que se presentaban ao concurso: todas tiñan que ter 31 capítulos e cada capítulo 3500 caracteres incluíndo os espazos. Esta norma explícase porque a obra gañadora, cuxo autor recibía 6000 euros, se publica diariamente no xornal ao longo do mes de agosto.

Nesta obra, Ameixeiras retoma o espazo de Oregón, nome que agocha a cidade de Ourense e que xa empregara en obras anteriores. A cidade cobra especial relevancia, porque é o elemento que permite unir as diferentes historias dos personaxes, aparentemente sen relación; pero no transcurso da obra o lector vai comprobando que si existe conexión entre eles. Aínda que a cidade sexa concebida como espazo de anonimato pola acumulación de habitantes, trazo que caracteriza os modelos urbanos contemporáneos

e que posibilita a creación da novela policíaca, na obra de Ameixeiras personaxes moi distintos entre eles e aparentemente moi afastados polas diferenzas de nivel social e de procedencia quedan conectados.

Nos primeiros capítulos preséntanse algúns dos personaxes principais e as accións que anticipan unha trama especialmente negra: unha muller maltratada polo seu marido, un home namorado tolamente dunha psiquiatra, unha prostituta que rouba a un construtor, un incendio... Os nomes dos personaxes aparecen como se fai nas páxinas de sucesos dun xornal, é dicir, cos nomes e as iniciais dos apelidos, o que achega á obra o carácter dunha crónica urbana negra.

Polo xeral, os capítulos céntranse nun personaxe e as posibles interaccións que ten este co resto de personaxes nun momento determinado, polo que non é até o final cando o lector pode facerse unha imaxe clara do carácter dos protagonistas e das súas relacións. Nunha construción circular, a historia remata de xeito moi parecido ao comezo: cunha muller desesperada vendo a teletenda. O transcorrer dos actos da primeira muller, Aurora P. G., invita a pensar, neste final que contén un pouco de humor acedo, que a segunda muller, a prostituta Camélia V. P., pode seguir os seus pasos: é dicir, cometer un crime.

Tamén hai unha trama de corrupción urbanística relacionada co incendio e na que estarían implicados Mateo G. L., bombeiro que foi visto nun acto de indisciplina; Gumersindo E. V., o motorista que asasinou o construtor; e Carlos A. N., cuñado do construtor. A psiquiatra, que explica en televisión o comportamento dunha mente pirómana, sofre pola desaparición da súa filla, que estivo no Castro de Santomé con Rafael B. D., a súa ex parella que agora a acosa. Así, as historias, dun ou doutro xeito, están entrelazadas polas accións duns personaxes que viven nunha cidade hostil, pois “Oregón foi sempre un cárcere inhóspito, un túnel asfixiante” (p. 60).

A pesar da brevidade da obra e das imposicións estruturais, Ameixeiras consegue crear unha novela harmónica de temática moi negra na que diferentes personaxes mostran os máis baixos impulsos do ser humano, dende os celos enfermizos á cobiza, e como a partir deles se chega ao uso da violencia. A maldade deixa de

ser unha categoría simple ou tópica para aparecer moito máis relativizada, xa que na narración de Ameixeiras persoas en aparencia comúns fan uso da violencia para lograr os seus obxectivos, para vingarse ou para defenderse.

Historias de Oregón, como o éxito que está a obter a súa última novela *Todo O.K.*, demostra que Diego Ameixeiras é un dos autores de xénero criminal en galego máis destacados, tal e como o confirma a rotundidade das súas historias e o seu compromiso coa literatura a través da novela negra.

Javier RIVERO GRANDOSO

BARRAL MARTÍNEZ, Margarita (2012): *A visita de Isabel II a Galicia en 1858*. Santiago de Compostela: Sotelo Blanco / Consorcio de Santiago, 215 pp.

No século XIX a construción do Estado liberal e constitucional mudou de vez os paradigmas políticos. Se ao longo da Idade Moderna o monarca absoluto foi o suxeito da soberanía e, xa que logo, receptor final das lexitimidades; agora, na centuria decimonónica, o cerne será a Nación. Os antigos súbditos convértense en cidadáns e a súa aquiescencia, polo menos en teoría, é precisa para exercer o poder político. Deste xeito, os antigos reis absolutos convértense, ao longo do oitocentos, en soberanos constitucionais. Tal transformación, loxicamente, non estivo exenta de dificultades, con numerosas continuidades a respecto do pasado.

Para o caso español, foi Isabel II a primeira en exercer, ao longo de todo o seu reinado (1833-1868), como raíña constitucional. É, pois, neste período onde temos que procurar o nacemento dunhas novas formas de entender a representación política. Se ben é certo que a Monarquía seguía a ser un pilar fundamental do sistema liberal, o xeito de presentar á Soberana diante do pobo xa non podía ser o mesmo. Así, a Monarquía de Isabel II non debía lexitimarse só a si propia, senón que tamén tiña que xustificar unha nova Administración: o Estado constitucional. Compréndese, deste xeito, que a presentación da raíña diante dos españois da época era de vital importancia. É nesta liña de investigación onde debemos de inserir o libro de Margarita Barral Martínez, *A visita de Isabel II a Galicia en 1858*. O duplo interese monárquico

e liberal é sinalado pola autora coas seguintes palabras: “Era preciso que Isabel II conquistase a simpatía dos españois para humanizar a figura da Coroa e desenvolver o sentimento nacional, tan necesario para a causa liberal en constitución e tantas veces ameazada” (p. 99).

Baixo as premisas comentadas, Isabel II realizou, entre 1858 e 1866, unha serie de 6 xiras por distintos lugares da Península Ibérica —en 1866 chegou mesmo a desprazarse até Lisboa, na que sería a súa única saída ao estranxeiro. A presenza da raíña en Galiza estendeuse entre o 1 e o 14 de setembro de 1858, dentro dunha xira máis ampla que a levou por todo o noroeste peninsular. A visita foi preparada con minuciosidade polo Goberno da Unión Liberal presidido polo xeneral Leopoldo O’Donnell, que daquela viña de inaugurar un Executivo que se estendería até 1863. Tal era a importancia publicitaria que a viaxe tiña para o Goberno que se contratou un cronista oficial, labor que sería desempeñado por Juan de Dios de la Rada y Delgado (1827-1901) quen, en 1860, daría ao prelo un libro no que glosaría os datos máis importantes da viaxe do séquito real, tal obra é aínda hoxe en día unha das principais fontes para o coñecemento do periplo de Isabel II polo noroeste de España.

Son catro os puntos que a autora sinala como máis salientábeis da presenza de Isabel II en Galiza en 1858. O primeiro deles é a Historia e é tamén un dos aspectos nos que se observa máis continuidade con respecto ao pasado. En efecto, Isabel II é sinala como raíña constitucional, pero tamén como depositaria dunha longa tradición histórica, continuidade que estaría asegurada co nacemento do príncipe Afonso —o futuro Afonso XII—, que acompañou a súa nai na visita e daquela tiña apenas un mes de vida. Outro aspecto subliñado da viaxe polos cronistas da época, e no que tamén podemos atopar unha clara continuidade con respecto á Idade Moderna, é o aspecto da relixiosidade. Isabel II era unha raíña Católica, algo que se demostra coa súa presenza nos templos das cidades que visitou, destacando neste senso a visita á Catedral de Santiago, que naquel 1858 celebraba un Ano Santo Xacobeo. Aspecto máis novidoso foi a vinculación da monarquía co progreso, e que podemos exemplificar na presenza real na inauguración das obras da liña de ferrocarril que uniría A Coruña coa